יום הכיפורים פרק שמיני יומא

עין משפט נר מצוה

עד א מיי' פ"ב מהלכות שבת הלכה ו טוש"ע א"ח סי' שכח סעיף ו:

תורה אור השלם

1. ויאמר יונתן עבר אבי את הארץ ראו נא כי אורו עיני כי טעמתי מעט דבש הזה:
שמואל א יד כט
2. וימצאו איש מצרי בשדה ויקחו אתו אל דוד ויתנו לו לחם ויאכל וישקהו מים: ויתנו לו פלח דבלה ושני צמוקים ויאכל ותשב רוחו כי אכל לחם ולא שתה מים שלשה ימים ושלשה לילות:
שמואל א ל יא-יב
3. כי בצל החכמה בצל הכסף ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה:
קהלת ז יב
4. וממגד תבואת שמש וממגד ירח ירחים:
דברים לג יד
5. ויאמר אסתירה פני מהם ארא מה אחריתם כי דור תהפכות המה בנים לא אמן בם:
דברים לב כ
6. ואמר לבלה נאופים עתה יזנו תזנותה והיא:
יחזקאל כג מג
7. ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן:
בראשית יח יב

רבינו חננאל

נימא כתנאי מי שנשכו נחש קורין אתו רופא ממקום למקום וקורעין לו תרנגולת וגוזזין לו כרישין ומאכילין אותו ואין צריך לעשר דברי רבי, ר' אלעזר ב"ר שמעון אומר לא יאכל עד שיעשר. ומסקנא דני מילי במעשר ירק דהוא מדרבנן, אבל מעשר דאורייתא דברי הכל עד שיעשר. ת"ר מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו דבש וכל מיני מתיקה, שכל מיני מתיקה מאירין את העינים כו'. אמר אביי לא שנו אלא אחר אכילה, אבל קודם אכילה מינרר גריר, שנא' וימצאו איש מצרי בשדה ויקראו אותו אל דוד ויתנו לו לחם (ויאכל) וישקוהו מים ויתנו לו פלח דבלה ושני צמוקין ויאכל ותשב רוחו אליו. ר' יוחנן אחזיה בולמוס ורץ למזרחה של תאינה ואכל כו'. וקרא והחכמה תחיה בעליה. ר' יוסי אחזיה בולמוס וקיפח הרועה. כלומר אכל כל מה שהיה לו. ר' יהודה קיפח את כל העיר. ירושלמי רב הונא אמר עשרים וארבעה עשרונות שאכל דוד לרעבון אכלן. ר' מאיר הוה דאיק בשמא כו' ואיקלעו בגברא דשמיה כידור בהדהה דהוה שמיה [בלה]. מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו ור' מתיה בן חרש מתיר. ת"ר ז' דברים נאמרו בכלב שוטה פיו פתוח וכו'. מאאי הוי, רב אמר נשים כשפניות משחקות בו, שמואל אמר רוח תזזית שורה עליו, וכשהורגין אותו אין הורגין אלא בדבר הנזרק. [ז]תניא כוותיה דשמואל.

מסורת הש"ס

אפשר בחולין פשיטא. דמתקיגין ליה: **לא לריכא בשבת.** שאפי' הוא שבת שאסור להפרש תרומה ומעשר ופרישה ולא יאכילוהו טבלים: **בעלין שאינו נקוב.** דטבל שלו מדרבנן ושבות דהפרשת מעשרות בשבת דרבנן אשמועינן שימה השבות ולא יאכילוהו טבל דרבנן דאמו למשרי נמי טבל דאורייתא כי האי גוונא: **לימא פנאי היא.** הך דרבה דאמר בדאפשר בחולין מתקיגין ליה ולמינן שבות דהפרשת תרומה בשבת מקמי אכילת טבל דעלין שאינו נקוב דרבנן: **קורין לו רופא.** בשבת: **וקורעין לו תרנגולת.** לתת על המכה שזו היא רפואתו: **וגוזזין לו כרישין.** מן המחובר להאכילו: **כרישין.** כרתי: **לימא.** הא דרבה ר' אלעזר בר' שמעון היא דאמר מפרישין לו תרומה בשבת ואל יאכילוהו טבל דרבנן כגון ירק ולא רבי דאי רבי האמר אין צריך לעשר: **עד כאן לא קאמר רבי אלא לענין מעשר ירק דרבנן.** דלא מיתלף בטבל דאורייתא אבל דגן דאורייתא הוא אפי' רבי מודה דאף בעלין שאינו נקוב מעשר דמיתלף בדאורייתא: **ראו נא כי אורו עיני.** כיונתן כתיב: **הכי גר' מאי אין ראיה לדבר דהפסק לאו בולמוס אחויה: מגרר גריר.** ממשיך את הלב לתאות רעבון: **ויאכל.** לחם והדר ויתנו לו פלח דבילה: **אליה.** בשר שמן מאד: **למורחה של תאנה.** שהשמש מכה שם מן הנקב עד תלות היום והשמש ממתק את הפרי: **וממגד.** לשון מעדנים: **קפחיה.** כפאו ונטל ככרו הימנו: **אהדרוהו כלגי ולגי.** סבבוהו גבי העיר והקיפוהו לגיגין של דבש ומתיקה וקערות של תבשילין: **דייק בשמא.** בשמו של בעל הבית אם נאה אם כעור: **אשלימו ליה כיסייהו.** ערב שבת היה והפקידו אצלו כיסים: **דבי שמאי.** של ערבי שבתות: **ליה כהו ממשא.** מתוך שאדם ממנותה מהרהר ורואה תלומות ומתכוון היה לדחותו שלא ילך ויטלנו: **חזו טלפחי אשפמיה.** ראו עדשים על שפמו: **יהבו פימגא לדביסהו.** בעלין אמר שתתני לנו כיסינו זוה לך סימן שתאכלתם היום עדשים: **מיס רשעונים האכילו בשר חזיר.** פונדק ישראל היה מוכר לישראל דברים המותרים ומאכילם ומוכר לגוים בשר חזיר מבושל בא ישראל לפונדק וראהו שלא נטל ידיו כשהסב לאכול ונתן לפניו בשר חזיר: **מיס אחרונים הרגו את הנפש.** זו היא אשמו של זה שאילו נטל מים אחרונים דרך הטוטלים ידיים לקנח את שפמם בידיים טופחות ולא היו עדשים נראין: **ואזניו סרוחות.** גדולות וכפולות למטן: **משחקות בו.** מראות בו כשפיהם לשחוק: **למקטליה**

אבל קודם אכילה מגרר גריר דכתיב [2]**וימצאו איש מצרי בשדה ויקחו אותו אל דוד ויתנו לו לחם ויאכל וישקוהו מים ויתנו לו פלח דבילה ושני צמוקים ויאכל ותשב רוחו אליו כי לא אכל לחם ולא שתה מים שלשה ימים ושלשה לילות אמר ר"נ אמר שמואל מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אליה בדבש רב הונא בריה דרב יהושע אמר אף סולת נקיה בדבש רב פפא אמר אפי' קמחי דשערי בדיבשא אמר ר' יוחנן פעם אחת אחזני בולמוס ורצתי למזרחה של תאנה וקיימתי בעצמי** [3]**החכמה תחיה בעליה דתני רב יוסף הרוצה לטעום טעם תאנה יפנה למזרחה שנאמר** [4]**וממגד תבואות שמש ר' יהודה ור' יוסי הוו קא אזלי באורחא אחזיה בולמוס לר' יהודה קפחיה לרועה אכליה לריפתא א"ל ר' יוסי קפחת את הרועה כי מטו למתא אחזיה בולמוס לר' יוסי אהדרוהו בלגי וצעי א"ל ר' יהודה אני קפחתי את הרועה ואתה קפחת את העיר כולה ותו ר"מ ור' יהודה ור' יוסי הוו קא אזלי באורחא ר' מאיר הוה דייק בשמא ר' יהודה ור' יוסי לא הוו דייקו בשמא כי מטו לההוא דוכתא בעו אושפיזא יהבו להו אמרו לו מה שמך אמר להו כידור אמר ש"מ אדם רשע הוא שנאמר** [5]**כי דור תהפוכות המה ר' יהודה ור' יוסי אשלימו ליה כיסייהו ר"מ לא אשלים ליה כיסיה אזל** (כ) **אותביה בי קיבריה דאבוה אתחזי ליה בחלמיה תא שקיל כיסא דמנח אריש דההוא גברא למחר אמר להו הכי אתחזי לי בחלמאי אמרי ליה חלמא דבי שמשי לית בהו ממשא אזל ר"מ ונטריה כולי יומא ואייתיה למחר אמרו לו הב לן כיסן אמר להו לא היו דברים מעולם אמר להו ר"מ אמאי לא דייקיתו בשמא אמרו ליה אמאי לא אמרת לן מר אמר להו אימר דאמרי אנא חששא אחזוקי מי אמרי משכוהו ועיילוהו לחנותא** (ג) **חזו טלפחי אשפמיה אזלו ויהבו סימנא לדביתהו ושקלוהו לכיסייהו ואייתו אזל איהו וקטליה לאיתתיה היינו** [6]**(דתנן)** [7]**מים א| ראשונים האכילו בשר חזיר מים אחרונים הרגו את הנפש ולבסוף הוו דייקי בשמא כי מטו לההוא ביתא דשמיה בלה לא עיילו לגביה אמרי שמע מינה רשע הוא דכתיב** [6]**ואמר לבלה נאופים** [7]**(כמו אחרי בלותי היתה לי עדנה כלומר זקנה בנאופים): מי שנשכו כלב שוטה וכו': ת"ר חמשה דברים נאמרו בכלב שוטה פיו פתוח ורירו נוטף ואזניו סרוחות וזנבו** (ד) **מונח על ירכותיו ומהלך בצידי הדרכים וי"א אף נובח ואין קולו נשמע ממאי הוי רב אמר נשים כשפניות משחקות בו ושמואל אמר רוח רעה שורה עליו מאי ביניהו איכא ביניהו למקטליה**

גליון הש"ס

גמ' **אשמעא** מלטול מדרבנן. וכן הוא יומות דף לג ע"ז ולע"ג:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אפשר בחולין פשיטא. נ"ב פי' הא דקאמר הכא דאפשר בחולין דכ"ע לא פליגי פרק ליה הא פשיטא ומאי אתא לאשמועינן: (ב) שם ר"מ לא אשלים ליה כיסיה אזיל ר"מ לאתביה בבדא וקבריה בי קברי דאבוה דההוא גברא ברישיה. אתחזי ליה בחלמיה כו' לאמר כו' אמר ליה הכי כו' אמר ליה מלמא כו': (ג) שם מסכיהו ועילוהו לחנותא אשקיוה חמרא חזו טלפחי אשפמיה: (ד) שם ומזיו סרוחות חונכו מונחת לו בין ירכותיו ומהלך:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' מים ראשונים האכילו בשר חזיר. נ"ב עיין פרש"י ועיין בדברי הב"י ס"ל ס"ס קי"ז:

מוסף רש"י

האכילו בשר חזיר. שהיה מנהג ישראל מוכר בשר שחוקה לישראל ומכשל ומתאכלם וכשעובר סוכבים בא בחנותו מאכילו נבלות, וכא יהודי אחד לאכול ולא נטל ידיו וכשהגיע הוא שעובד סוכבים הוא והאכילו בשר חזיר (חולין קו:). **רוח רעה שורה עליו.** וכשהגיע אדם שוהה עליו והרגתו (חולין נח:).

ב) [לשון רחמנן ל"ש דאין זה משנה לכך ל"ל דתניא]. ג) חולין קו. ע"ש ל"ש. ד) [כע"ש ליתא].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com